

SVJETSKI DAN KAZALIŠTA, 27. ožujka 2013

Poruka Darija Foa, talijanskog dramatičara i dobitnika Nobelove nagrade za književnost, 1997.

Jednom davno, vlast je svoju nesnošljivost prema ljudima od teatra izrazila tako što ih je istjerala iz grada.

Danas se glumci i družine susreću s teškoćama u pronalaženju kazališnih scena i publike, sve zbog krize. Vlastodršci, dakle, više nemaju problema s nadzorom nad onima koji se izražavaju kroz ironiju i sarkazam, budući da glumci nemaju prostora ni gledališta kojima bi se obraćali.

Naprotiv, u vrijeme renesanse u Italiji oni koji su bili na vlasti morali su se itekako potruditi da drže na uzdi kazalištarce, koji su se obraćali širokom krugu publike.

Poznato je da se veliki egzodus družina komedije dell'arte dogodio u stoljeću protureformacije, koja je naredila ukidanje svih kazališnih prostora, osobito u Rimu, gdje su bili optuženi za vrijeđanje Svetoga grada. Papa Inocent XII, pod snažnim pritiskom najreakcionarnijeg dijela građanstva i najviših predstavnika svećenstva, naredio je 1697. godine ukinuće Teatra Tordinona u Rimu, čija je pozornica, prema moralistima, doživjela najveći broj opscenih predstava.

U vrijeme protureformacije, kardinal Carlo Borromeo, koji je djelovao na sjeveru Italije, posvetio se plodnoj djelatnosti iskupljenja 'milanske djece', provodeći jasnu distinkciju između umjetnosti, najveće snage duhovnog odgoja, te kazališta, utjelovljenja taštine i profanosti. U pismu upućenom svojim suradnicima, koje navodim po sjećanju, izražava se po prilici ovako:

„U nastojanju da iskorijenimo korov, Mi smo se, poslavši na lomaču djela bestidnoga sadržaja, pobrinuli da ih iskorijenimo iz sjećanja ljudi te da, zajedno s njima, prognamo i one koji su ta djela širili putem tiska. Ali, očigledno, dok smo mi spavali, đavao je još jednom pokazao svoju lukavost. Jer, koliko dublje u dušu prodire ono što oči vide od onoga što se može pročitati u takvim knjigama! Koliko teže riječ izgovorena glasom i popraćena odgovarajućim pokretom pozljeđuje duše mladića i djevojaka nego što to čini mrtva riječ tiskana u knjizi! Stoga iz naših gradova valja maknuti kazalištarce kao što se čini s nepoželjnim dušama“.

Zato je jedino rješenje za krizu nadati se da će se protiv nas i protiv mladih koji žele naučiti kazališno umijeće organizirati velika hajka: nova dijaspora glumaca koja će svakako, iz nametnutih okolnosti, izvući nezamislive prednosti za novo kazalište.

DARIO FO

Milano, 29. siječnja 2013.

S talijanskoga prevela: Iva Grgić Maroević